

ΣΤΕ 1443/2016 [ΑΕΠΟ λατομείου σχιστολιθικών πλακών σε δημόσια δασική έκταση]

Περίληψη

-Η υποχρέωση της Διοίκησης να καθορίσει λατομικές περιοχές και, επομένως, η, κατ' αρχήν, απαγόρευση αδειοδότησης εκμεταλλεύσεων λατομείων ευρισκομένων εκτός λατομικών περιοχών δεν αφορά σε κάθε είδους λατομικές και εξορυκτικές δραστηριότητες, αλλά περιορίζεται σε λατομεία αδρανών υλικών, δηλαδή υλικών διαφόρων διαστάσεων, που προέρχονται από την εξόρυξη κατάλληλων πετρωμάτων ή την απόληψη φυσικών αποθέσεων θραυσμάτων τους και χρησιμοποιούνται όπως έχουν ή μετά από θραύση, λειοτρίβηση ή ταξινόμηση για την Παρασκευή σκυροδεμάτων ή κονιαμάτων ή με μορφή σκύρων ή μεγαλύτερων κομματιών στην οδοποιία ή λοιπά τεχνικά έργα ή οικοδομές, καθώς και των ασβεστολιθικών πετρωμάτων, που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ασβέστη ή υδραυλικών κονιών ή συλλιπασμάτων μεταλλουργίας και των δομικών λίθων, συμπεριλαμβανομένων των λαξευτών. Κατά συνέπεια, η υποχρέωση καθορισμού λατομικών περιοχών και η απαγόρευση αδειοδότησης λατομικών εκμεταλλεύσεων εκτός των περιοχών αυτών δεν αφορά τα λατομεία σχιστολιθικών πλακών. Καθ' όσον, τέλος, αφορά τη λειτουργία λατομείων σχιστολιθικών πλακών σε δάσος ή δασική έκταση, αυτή είναι επιτρεπτή μόνον ύστερα από την ειδική έγκριση, που προβλέπει το άρθρο 57 του ν. 998/1979, η έκδοση της οποίας προβλέπεται, άλλωστε, κατά τα ανωτέρω, και στη νομοθεσία περί λατομείων, και η οποία πρέπει κατά το νόμο, να εκδίδεται μετά την έκδοση της απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων και πριν την έκδοση της άδειας εκμετάλλευσης της έκτασης, για την οποία πρόκειται.

-Εν προκειμένω, λαμβάνεται μέριμνα για την όσο το δυνατό μικρότερη απώλεια δασικού πλούτου στην επίμαχη έκταση η οποία, καλύπτεται χαμηλή θαμνώδη και αραιά δενδρώδη βλάστηση, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η επίδικη λατομική εκμετάλλευση, ενώ δεν ήταν απαραίτητο να έχει εκδοθεί ως προς τη μορφή της επίμαχης έκτασης από την άποψη της δασικής νομοθεσίας πράξη χαρακτηρισμού διότι ακόμη και η ενδεχόμενη χορήγηση της ανωτέρω άδειας επέμβασης στην εν λόγω δασική έκταση προκειμένου να ασκηθεί από την αιτούσα εταιρεία λατομική δραστηριότητα δεν συνεπάγεται μεταβολή του νομικού χαρακτήρα της έκτασης αυτής, αλλά μόνον προσωρινή δυνατότητα επέμβασης για την άσκηση της συγκεκριμένης αυτής δραστηριότητας, με την υποχρέωση αποκατάστασης του δασικού της χαρακτήρα μετά την παύση λειτουργίας του λατομείου.

-Από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει ότι το επίδικο έργο έχει άμεσες ή έμμεσες συγκεκριμένες δυσμενείς επιπτώσεις στη διαβίωση των αγρίων ζώων εντός του ως άνω καταφυγίου. Ενώ η θέση του έργου βρίσκεται εκτός περιοχής

χαρακτηρισμένης ως φυσικού κάλλους και εκτός περιοχής, στην οποία υφίστανται απαγορευτικοί λόγοι για την εν λόγω δραστηριότητα. Εξ άλλου, από το περιεχόμενο της ΜΠΕ προκύπτει ότι επιδιώχθηκε η επιλογή θέσης, με κριτήριο τις μικρότερες δυνατές συνέπειες στο περιβάλλον της περιοχής, ενώ οι εργασίες αποκατάστασης που περιγράφονται στη ΜΠΕ αποσκοπούν ακριβώς στην επαναφορά του χώρου σε κάποια φυσική ισορροπία που να ταιριάζει στα χαρακτηριστικά της περιοχής. Έγγραφο του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού, το οποίο προσκομίζουν οι αιτούντες στο οποίο αναφέρεται ότι η συγκεκριμένη εγκατάσταση θα προκαλέσει αλλοίωση των χαρακτηριστικών του τοπίου δεν εκδόθηκε στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας, που οδήγησε στην έκδοση των προσβαλλόμενων πράξεων, και συνεπώς δεν μπορεί να κλονίσει τη νομιμότητα των προσβαλλόμενων πράξεων. Ενόψει των ανωτέρω, ο σχετικός λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

-Από το περιεχόμενο της ΜΠΕ του επίδικου έργου και τις γνωμοδοτήσεις των αρμόδιων υπηρεσιών, προκύπτει ότι η επιλογή της θέσης του έγινε με γνώμονα τις μικρότερες δυνατές συνέπειες στο περιβάλλον, λαμβανομένου υπόψη και του χαρακτήρα της περιοχής ως δασικής έκτασης με αραιή και υποβαθμισμένη δασική βλάστηση, ενώ η εκμετάλλευση θα γίνει χωρίς εκρηκτικές ύλες, αλλά με σφήνες και σφυριά, ενώ κατά την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων εκτιμήθηκαν οι απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος και όχι μόνο το γεγονός του εντοπισμού αξιοποιήσιμων σχιστολιθικών πλακών. Κατά συνέπεια, η μη εξέταση εναλλακτικών λύσεων, καθώς και αυτής της μηδενικής δεν κλονίζει, εν προκειμένω, τη νομιμότητα της προσβαλλόμενης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.

Πρόεδρος: Χρ. Ράμμος

Εισηγητής: Μ. Γκορτζολίδου

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση των εξής πράξεων: α) της υπ' αριθ. 1107/221/17.2.2011 απόφασης της Γενικής Γραμματέως Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας «Έγκριση περιβαλλοντικών όρων για την εκμετάλλευση λατομείου σχιστολιθικών πλακών σε δημόσια έκταση εμβαδού 44.197 m² από τον Δρακόπουλο Νικόλαο στη θέση «Πατερόλακκα» Δ.Δ. Πολυδρόσου Δήμου Δελφών (πρώην Δήμου Παρνασσού) Ν. Φωκίδας», β) της υπ' αριθ. 664/90757/10.5.2012 απόφασης της ίδιας ως άνω Γενικής Γραμματέως Αποκεντρωμένης Διοίκησης για την έγκριση μελέτης δασικής οδοποιίας και φυτοτεχνικής αποκαταστάσης για την πρόσβαση και εξυπηρέτηση λατομικής εκμετάλλευσης σχιστολιθικών πλακών σε δημόσια δασική έκταση στην ως άνω θέση, γ) της υπ' αριθ.

- 753/101647/23.5.2012 απόφασης της ως άνω Γενικής Γραμματέως για την «Ειδική Έγκριση επέμβασης για εκμετάλλευση λατομείου σχιστολιθικών πλακών σε δημόσια δασική έκταση εμβαδού 44.197 τ.μ. και έγκριση επέμβασης για την διάνοιξη δρόμου εξωτερικής προσπέλασης στο λατομικό χώρο (συνοδό έργο) σε δημόσια δασική έκταση εμβαδού 4.800 τ.μ. στην ως άνω θέση, δ) της υπ' αριθ. Δ10 - Α/Φ47.1/12907/2443/19.6.2012 απόφασης του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, που υπογράφεται με εντολή του από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Λατομείων, Μαρμάρων και Αδρανών Υλικών του Υ.Π.Ε.Κ.Α., για την έγκριση της τεχνικής μελέτης εκμετάλλευσης του ως άνω λατομείου σχιστολιθικών πλακών και ε) της υπ' αριθ.3128/215031/16.10.2012 απόφασης της Γενικής Γραμματέως Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας για την έγκριση απευθείας εκμίσθωσης δημόσιας δασικής έκτασης εμβαδού 44.197 τ.μ. για την εκμετάλλευση του ως άνω λατομείου.
3. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 περίπτ. δ' του ν. 1406/1983 (Α' 182), στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων υπάγονται οι διαφορές, οι οποίες αναφύονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας που αφορά τα «μεταλλεία και λατομεία». Προ του ν. 3659/2008 (Α' 77), είχε κριθεί (βλ. ΣτΕ [3960/2008](#), 705/2006 Ολομ. κ.ά.) ότι εάν η προσβαλλόμενη με το ένδικο βοήθημα πράξη έχει εκδοθεί μεν κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας περί μεταλλείων και λατομείων, ο ασκών τούτο, όμως, επικαλείται βλάβη από την πράξη αυτή και δεν αξιώνει ίδια λατομικά ή μεταλλευτικά δικαιώματα, η διαφορά που ανακύπτει δεν είναι διαφορά ουσίας, της οποίας η επίλυση θα ανήκε στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, κατά τα άρθρα 1 παρ. 2 περίπτ. δ' και 3 παρ. 1 του ν. 1406/1983, αλλά, ενόψει των άρθρων 94 παρ. 1 και 95 παρ. 1 περίπτ. α' του Συντάγματος, διαφορά ακυρωτική, υπαγόμενη στη δικαιοδοσία του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ακολούθως, με την παράγραφο 3 του άρθρου 51 του ν. 3659/2008, η ισχύς του οποίου, κατά το άρθρο 82 εδάφιο δεύτερο αυτού, αρχίζει ένα μήνα μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, στο ανωτέρω άρθρο 1 του ν. 1406/1983 προστέθηκε παράγραφος 6. Κατά τη νέα αυτή διάταξη, στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων υπάγονται, εκδικαζόμενες ως διαφορές ουσίας, όλες οι διαφορές που αναφύονται κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας περί μεταλλείων και λατομείων, ανεξαρτήτως από την ιδιότητα εκείνου που ασκεί το ένδικο βοήθημα (ΣτΕ 255/2014, 1499/2013).
4. Επειδή, η υπό στοιχείο γ' πράξη έχει εκδοθεί κατ' επίκληση των διατάξεων του ν. 1428/1984 «Εκμετάλλευση λατομείων αδρανών υλικών και άλλες διατάξεις» (Α' 43), όπως έχει τροποποιηθεί με τον ν. 2115/1993 και του άρθρου 57 του ν. 998/1979 (Α' 289), το οποίο τάσσει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την έγκριση μεταλλευτικών και λατομικών εργασιών εντός των δασών και δασικών εκτάσεων και το οποίο, παρά το ότι περιλαμβάνεται στο νόμο περί προστασίας των δασών, έχει κριθεί ότι εμπίπτει στη νομοθεσία

περί μεταλλείων και λατομείων (ΣτΕ 3713/2013, 1850/2013, 499/2013). Η υπό στοιχείο δ' πράξη έχει εκδοθεί κατ' επίκληση των διατάξεων του άρθρου 9 του ν. 1428/1984 και του Κανονισμού Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών (Β' 1227/2011) (πρβλ. ΣτΕ 255/2014), ενώ η υπό στοιχείο ε' πράξη έχει εκδοθεί κατ' επίκληση των διατάξεων του ν. 669/1977 «Περί εκμεταλλεύσεως λατομείων» (Α' 241) και του ν. 1428/1984. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, η διαφορά που γεννάται από την αμφισβήτηση της νομιμότητάς των ανωτέρω πράξεων, ανεξάρτητα από τους προβαλλόμενους λόγους (πρβλ. ΣτΕ 1587/2013, 1022/2013, 490/2013, 4193/2011), δεν υπάγεται στην ακυρωτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, αλλά είναι διαφορά ουσίας. Εξάλλου, οι μεν υπό στοιχεία γ' και ε' πράξεις, οι οποίες έχουν εκδοθεί από την Γενική Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας υπάγονται στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Πρωτοδικείου Λάρισας, στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα της η ως άνω Γενική Γραμματέας [βλ. άρθρο 7 του κυρωθέντος με το ν. 2717/1999 (Α' 97) Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 6 του ν. 3852/2010 (Α' 87) και το π.δ.404/1978], η δε υπό στοιχείο δ' πράξη, η οποία έχει εκδοθεί από τον Υφυπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, ο οποίος έχει την έδρα του στην Αθήνα, υπάγεται στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθήνας. Επομένως, η αίτηση θα πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 34 παρ. 1 του ν. 1968/1991 (Α' 150) να παραπεμφθεί προς εκδίκαση στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Λάρισας, το οποίο είναι κατά τόπο αρμόδιο για την πρώτη στο δικόγραφο από τις ως άνω πράξεις από προσβολή των οποίων δημιουργείται διαφορά ουσίας, δηλαδή την 753/101647/23.5.2012 απόφαση της ως Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας για την ειδική έγκριση επέμβασης για εκμετάλλευση λατομείου, διότι, όπως ρητώς ορίζεται στο τελευταίο εδάφιο της ως άνω διάταξης της παρ. 1 του άρθρου 34, το Συμβούλιο της Επικρατείας μπορεί, εκτιμώντας τις περιστάσεις, να κρατήσει και να εκδικάσει σε πρώτο και τελευταίο βαθμό μόνο ακυρωτικές διαφορές και όχι διαφορές ουσίας, όπως είναι οι επίμαχες (ΣτΕ 1850/2013, 1587/2013, 1499/2013, 1022/2013, 499/2013, 490/2013, 4193/2011). Στο δικαστήριο δε αυτό εναπόκειται να κρίνει εάν συντρέχει περίπτωση χωρισμού του δικογράφου ιδίως ως προς την υπό στοιχείο 4. προσβαλλόμενη πράξη του Υφυπουργού, σύμφωνα με το άρθρο 122 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, το οποίο ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι «1. Κοινό ένδικο βοήθημα μπορεί να ασκηθεί από τον ίδιο διάδικο για συναφείς πράξεις ... εφόσον το δικαστήριο είναι ως προς όλες κατά τόπο αρμόδιο. 6. ... Ο χωρισμός επιτρέπεται και στην περίπτωση που υπάρχει κατά τόπο αναρμοδιότητα του δικαστηρίου ως προς ορισμένες από τις συμπροσβαλλόμενες πράξεις» (πρβλ. ΣτΕ 548/2010 σε συμβούλιο).

5. Επειδή, υπό τα ανωτέρω δεδομένα, η αίτηση ακυρώσεως κρατείται και εκδικάζεται ως προς τις δύο πρώτες προσβαλλόμενες πράξεις, εκδοθείσες

σύμφωνα με τη νομοθεσία για την προστασία του περιβάλλοντος, από το Ε' τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ως συμπροσβαλλόμενη με την κρινόμενη αίτηση πρέπει να θεωρηθεί η Α.Π.

Δ10/Δ/Φ17.48/4655/10008/25.2.2013 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠ.Ε.Κ.Α.), με την οποία απορρίφθηκε ρητά διοικητική προσφυγή έξι εκ των και ήδη αιτούντων κατά της πρώτης προσβαλλόμενης πράξης περί εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων του επίμαχου λατομείου.

6. Επειδή με έννομο συμφέρον ασκούν την κρινόμενη αίτηση ο πρώτος από τους αιτούντες Δήμος Δελφών, οποίος, συσταθείς με το άρθρο 1 περ. 48 του Ν. 3852/2010 (Α' 87), περιλαμβάνει το δημοτικό διαμέρισμα Παρνασσού στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το επίδικο **λατομείο** (βλ. ΣΕ 3393/01 και 3395/01 επτ.), το σωματείο "Η Σουβάλα Παρνασσού", το οποίο, σύμφωνα με το καταστατικό του, σκοπό έχει, μεταξύ άλλων, την προστασία του φυσικού, ιστορικού και αρχαιολογικού περιβάλλοντος της περιοχής του Δήμου Παρνασσού, ο σύλλογος επαγγελματιών Πολυδρόσου, ο οποίος, σύμφωνα με το καταστατικό του, σκοπό έχει την προστασία των συμφερόντων των μελών του που θίγονται, κατά τους σχετικούς ισχυρισμούς, άμεσα από την υποβάθμιση της κτηνοτροφίας και της βοσκήσιμης γης και τις δυσμενείς επιπτώσεις στον τουρισμό, εξαιτίας της λειτουργίας του επίμαχου λατομείου, το αθλητικό σωματείο "Διαγόρας Πολυδρόσου" που σκοπό έχει, σύμφωνα με το καταστατικό του, την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής, όπου έχει την έδρα, γυμναστήρια και τις εν γένει εγκαταστάσεις του, ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων Δημοτικού Σχολείου - Νηπιαγωγείου Πολυδρόσου στους σκοπούς του οποίου περιλαμβάνεται η δημιουργία ευνοϊκών περιβαλλοντικών συνθηκών για τη φοίτηση των μαθητών στο σχολείο, καθώς και οι τέταρτος έως δέκατη τρίτη από τους αιτούντες, κάτοικοι Πολυδρόσου. Περαιτέρω, οι αιτούντες παραδεκτώς ομοδικούν εφόσον έχουν κοινό έννομο συμφέρον και προβάλλουν κοινούς λόγους ακυρώσεως, ερειδόμενους στην αυτή πραγματική και νομική αιτία.
7. Επειδή με προφανές έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς παρεμβαίνει υπέρ του κύρους των προσβαλλομένων πράξεων ο Νικόλαος Δρακόπουλος, δικαιούχος της αδειάς εκμεταλλεύσεως του επίδικου **λατομείου**.
8. Επειδή, η υπό κρίση αίτηση κατατεθείσα στις 20.12.2012, ασκείται εμπροθέσμως, δοθέντος ότι για την προσβαλλόμενη απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων που εκδόθηκε στις 17.2.2011, δεν προκύπτει η προσήκουσα τήρηση των διατυπώσεων δημοσιοποίησης, από την οποία θα μπορούσε ενδεχομένως να συναχθεί τεκμήριο γνώσης, σε χρόνο που να καθιστά την αίτηση εκπρόθεσμη.
9. Επειδή, όπως έχει κριθεί (ΣτΕ Ολομ. 1569/2005, 705/2006 κ.ά.), από το συνδυασμό των άρθρων 24, 79 παρ. 8 και 106 παρ. 1 του Συντάγματος προκύπτει ότι ο ανατιθέμενος στην Πολιτεία χωροταξικός σχεδιασμός πρέπει

να διασφαλίζει την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, τους άριστους δυνατούς όρους διαβίωσης του πληθυσμού και την οικονομική ανάπτυξη στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας (βιώσιμη ανάπτυξη), ουσιώδης όρος της οποίας είναι ο ολοκληρωμένος, ορθολογικός χωροταξικός σχεδιασμός, μέχρι την ολοκλήρωση του οποίου είναι ανεκτός και ο μερικός, χωρικός ή τομεακός, χωροταξικός σχεδιασμός. Από την αρχή δε της βιώσιμης ανάπτυξης απορρέει η υποχρέωση σχεδιασμού και προγραμματισμού για την εξόρυξη πρώτων υλών και αδρανών υλικών, ώστε να εξασφαλίζεται αφ' ενός μεν η μείωση των δυσμενών για το περιβάλλον επιπτώσεων και ο σεβασμός της φέρουσας ικανότητας της περιοχής, στην οποία αναπτύσσεται η σχετική δραστηριότητα, αφ' ετέρου δε η ορθολογική και με φειδώ εκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Εξειδικεύοντας τη συνταγματική αυτή επιταγή, ο Ν. 1428/1984 (ΦΕΚ 43 Α'), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τον Ν. 2115/1993 (ΦΕΚ 15 Α'), προέβλεψε, ειδικώς ως προς την εξόρυξη αδρανών υλικών, την υποχρέωση καθορισμού λατομικών περιοχών σε κάθε νομό της Χώρας με απόφαση του οικείου Νομάρχη και επέτρεψε την εκμετάλλευση λατομείων αδρανών υλικών, καταρχήν, μόνο στις περιοχές αυτές (βλ. άρθρα 1, 3 παρ. 3 και 8 παράγρ. 1 και 2 περιπτ. α', β' και γ' του Ν. 1428/84, όπως ισχύει), όρισε δε περιοριστικά τις εξαιρετικές περιπτώσεις στις οποίες είναι επιτρεπτή η εκμετάλλευση λατομείων αδρανών υλικών εκτός λατομικής περιοχής (άρθ. 8 παρ. 2) (βλ. ΣτΕ 3168/2008, πρβλ. ΣτΕ 3939/2008 κ.ά.). Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 1428/1984, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 2115/1993, «αδρανή υλικά, για την εφαρμογή του νόμου, είναι τα υλικά διαφόρων διαστάσεων, που προέρχονται από την εξόρυξη κατάλληλων πετρωμάτων ή την απόληψη φυσικών αποθέσεων θραυσμάτων τους και που χρησιμοποιούνται όπως έχουν ή μετά από θραύση ή λειοτρίβηση ή ταξινόμηση για την παρασκευή σκυροδεμάτων ή κονιαμάτων ή με μορφή σκύρων ή μεγαλύτερων κομματιών στην οδοποιία ή λοιπά τεχνικά έργα ή οικοδομές, καθώς και τα ασβεστολιθικά πετρώματα, που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ασβέστη ή υδραυλικών κονιών ή συλλιπασμάτων μεταλλουργίας. Στην έννοια των αδρανών υλικών περιλαμβάνονται και οι δομικοί λίθοι, λαξευτοί ή όχι».

10. Επειδή, περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 και 2 του Ν. 669/1977 (ΦΕΚ 241 Α'), όπως τροποποιήθηκαν με τα άρθρα 21 παρ. 3 και 4 και 24, αντιστοίχως, του Ν. 2115/1993, «1. Η εκμετάλλευση των λατομείων βιομηχανικών ορυκτών και μαρμάρων, καθ' άπασαν την χώραν, επιτρέπεται μόνον κατόπιν αδείας εκμεταλλεύσεως χορηγούμενης δι' αποφάσεως του Υπουργού Βιομηχανίας και Ενέργειας, τη αιτήσει του έχοντος το δικαίωμα εκμεταλλεύσεως του λατομείου. Δι' αποφάσεων του Υπουργού Βιομηχανίας και Ενέργειας ... δύναται να μεταβιβάζεται η αρμοδιότης χορηγήσεως αδείας εκμεταλλεύσεως λατομείων ορισμένων βιομηχανικών ορυκτών εις τους κατά τόπον αρμοδίους Νομάρχας. 2. ... Προκειμένου για δασικές εκτάσεις,

απαιτείται η κατ' αρχήν γνώμη της δασικής υπηρεσίας για τη μίσθωση δημόσιου λατομικού χώρου, τη χορήγηση συναινέσεως για τη διενέργεια ερευνητικών εργασιών ή τη χορήγηση άδειας εκμεταλλεύσεως. Σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται η εκτέλεση εργασιών σε δάση ή δασικές εκτάσεις πριν από την έκδοση της εγκρίσεως επεμβάσεως του Ν. 998/1979». Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 5 του ίδιου Ν. 669/1977 «1. Δια την απόκτηση της υπό του άρθρου 4 προβλεπομένης αδείας, ο έχων το δικαίωμα εκμεταλλεύσεως του λατομείου οφείλει όπως υποβάλει εις τον Νομάρχη, εις την περιφέρειαν του οποίου κείται το λατομείον, τα κάτωθι: α) Σχετικήν αίτησιν εις διπλούν απευθυνομένην εις τον Υπουργόν Βιομηχανίας και Ενεργείας, β) Τοπογραφικόν διάγραμμα εις εξαπλούν ... εις το οποίον θα εμφανίζονται τα όρια της λατομικής εκτάσεως, προσδιοριζόμενα δι' ορθογωνίων αζιμουθιακών συντεταγμένων εξηρητημένων εκ του εθνικού τριγωνομετρικού δικτύου ... Μετά του ως άνω τοπογραφικού διαγράμματος δέον να συνυποβάλλεται και απλούν σχεδιάγραμμα, εις ό θα αποτυπούνται στοιχεία της ευρυτέρας του λατομείου περιοχής και εις απόστασιν τουλάχιστον πεντακοσίων μέτρων περίξ αυτού, ήτοι: υφιστάμενα μεμονωμένα κτίσματα, βιομηχανικά εγκαταστάσεις, αρχαιολογικά μνημεία, δημόσιαι οδοί σιδηροδρομικά γραμμαί, εναέριοι γραμμαί ηλεκτρικού ρεύματος και τηλεφώνου, τυχόν λατομεία εν ενεργεία και άλλα δημοσίας ωφελείας έργα. ... γ) Εγκεκριμένη τεχνική μελέτη, οι προδιαγραφές της οποίας καθορίζονται στον Κ.Μ.Λ.Ε. δ) Έγκριση περιβαλλοντικών όρων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην Κ.Υ.Α. 69269/5387/24.10.1990. 2. Προκειμένου περί λατομείων αργίλων και μαργών πλινθοποιίας και κεραμοποιίας, η υπό του προηγουμένου άρθρου προβλεπομένη άδεια εκμεταλλεύσεως χορηγείται υπό του αρμοδίου Νομάρχου κατόπιν αιτήσεως του έχοντος το δικαίωμα εκμεταλλεύσεως, συνοδευομένη υφ' απλού σχεδιαγράμματος». Εξάλλου, με το άρθρο 24 του Ν. 2115/1993 καταργήθηκε το άρθρο 35 του Ν. 1428/1984, που προέβλεπε ότι οι ακατέργαστες σχιστολιθικές πλάκες υπάγονται στην κατηγορία των μαρμάρων και ότι επ' αυτών εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 669/1977. Περαιτέρω, το άρθρο 21 του Ν. 2115/1993 στην μεν παράγραφο 1 ορίζει ότι «για την έκδοση των αδειών εκμεταλλεύσεως των λατομείων σχιστολιθικών πλακών ακολουθείται η διαδικασία της παρ. 2 του άρθρου 5 του Ν. 669/1977» και ότι εφεξής τα λατομεία αυτά υπάγονται στις διατάξεις του Ν. 669/77, στη δε παρ. 2 προβλέπει ότι ορισμένες διατάξεις του Ν. 1428/1984, μεταξύ των οποίων και η παρ. 3 του άρθρου 9, έχουν εφαρμογή επί των λατομείων βιομηχανικών ορυκτών και μαρμάρου.

11. Επειδή, από το συνδυασμό των διατάξεων που παρατίθενται σε προηγούμενη σκέψη προκύπτει ότι η υποχρέωση της Διοίκησης να καθορίσει λατομικές περιοχές και, επομένως, η, κατ' αρχήν, απαγόρευση αδειοδότησης εκμεταλλεύσεων λατομείων ευρισκομένων εκτός λατομικών περιοχών δεν αφορά σε κάθε είδους λατομικές και εξορυκτικές δραστηριότητες, αλλά

περιορίζεται σε λατομεία αδρανών υλικών κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 1428/1984, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 2115/1993, δηλαδή υλικών διαφόρων διαστάσεων, που προέρχονται από την εξόρυξη κατάλληλων πετρωμάτων ή την απόληψη φυσικών αποθέσεων θραυσμάτων τους και χρησιμοποιούνται όπως έχουν ή μετά από θραύση, λειοτρίβηση ή ταξινόμηση για την παρασκευή σκυροδεμάτων ή κονιαμάτων ή με μορφή σκύρων ή μεγαλύτερων κομματιών στην οδοποιία ή λοιπά τεχνικά έργα ή οικοδομές, καθώς και των ασβεστολιθικών πετρωμάτων, που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ασβέστη ή υδραυλικών κονιών ή συλλιπασμάτων μεταλλουργίας και των δομικών λίθων, συμπεριλαμβανομένων των λαξευτών. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, η υποχρέωση καθορισμού λατομικών περιοχών και η απαγόρευση αδειοδότησης λατομικών εκμεταλλεύσεων εκτός των περιοχών αυτών δεν αφορά τα λατομεία σχιστολιθικών πλακών (ΣτΕ 4607/2011 πρβλ. ΣτΕ 3672/2001). Και τα λατομεία, όμως, αυτά υπόκεινται στους περιορισμούς του Ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α΄) και της Η.Π. 15393/2332/5.8.2002 Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΦΕΚ 1022 Β΄), που θεσπίστηκαν σε συμμόρφωση και προς τη συνταγματική επιταγή για την προστασία του περιβάλλοντος και προβλέπουν ορισμένη διοικητική διαδικασία, με την οποία παρέχεται στα αρμόδια όργανα η δυνατότητα να εκτιμούν εκ των προτέρων τις αναμενόμενες συνέπειες για το περιβάλλον από σχεδιαζόμενα έργα ή δραστηριότητες και, ενόψει των συνεπειών αυτών, της φύσεως και της σημασίας των τυχόν θιγομένων οικοσυστημάτων ή μεμονωμένων στοιχείων, του χαρακτήρα και του σκοπού του συγκεκριμένου έργου ή δραστηριότητας και των υφισταμένων μέσων αποτροπής, άρσης ή μείωσης της πιθανολογούμενης βλάβης του περιβάλλοντος, να κρίνουν εάν και με ποιους όρους μπορεί να πραγματοποιηθεί το έργο ή η δραστηριότητα, ώστε να μην παραβιάζονται οι αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και της προληπτικής δράσης στον τομέα του περιβάλλοντος (ΣτΕ 4607/2011 πρβλ. ΣτΕ 3672/2001). Ουσιώδες στοιχείο της διαδικασίας αυτής αποτελεί η εκπόνηση και η υποβολή μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, προκειμένου να διαφωτισθούν τα αρμόδια όργανα της Διοίκησης ως προς τα χαρακτηριστικά του έργου ή της δραστηριότητας και να εκτιμήσουν τις αναμενόμενες επιπτώσεις στο περιβάλλον, η δε σχετική διαδικασία ολοκληρώνεται με την έκδοση της πράξης έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων, υπό τους οποίους και μόνον είναι επιτρεπτή, από την άποψη της νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος, η κατασκευή του έργου ή η ανάπτυξη της δραστηριότητας, για τα οποία πρόκειται, στη συγκεκριμένη θέση. Η λειτουργία των εν λόγω λατομικών εγκαταστάσεων βάσει εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων, οι οποίες εμπίπτουν στην Πρώτη Κατηγορία της 5ης Ομάδας (εξορυκτικές και συναφείς δραστηριότητες. α/α 5: επιφανειακή εξόρυξη μη μεταλλικών

ορυκτών) του Πίνακα 5 της Η.Π. 15393/2332/5.8.2002 Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 3 του Ν. 1650/1986, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 3020/2002 (ΦΕΚ 91 Α'), προβλέπεται, άλλωστε, και στη νομοθεσία περί λατομείων. Συγκεκριμένα, το άρθρο 21 παρ. 1 του Ν. 2115/1993, το οποίο ρυθμίζει την έκδοση των αδειών εκμετάλλευσης λατομείων σχιστολιθικών πλακών, παραπέμπει ειδικώς στην παράγραφο 2 του άρθρου 5 του Ν. 669/1977 ως προς την τηρητέα διαδικασία για την έκδοση των αδειών αυτών, η οποία είναι, μεν, απλούστερη της προβλεπομένης στην παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου ιδίως ως προς το συνοδευτικό διάγραμμα, του οποίου απαιτείται η υποβολή, εξυπακουομένης, όμως, της υποχρεωτικής συνυποβολής ως δικαιολογητικού της απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, η οποία απαιτείται σε κάθε περίπτωση. Η υποχρέωση, εξάλλου, υποβολής απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων απαιτείται, ειδικώς προκειμένου περί δημοτικών, κοινοτικών, ιδιωτικών και ανηκουσών σε ν.π.δ.δ. λατομικών εκτάσεων, και βάσει της προαναφερόμενης διάταξης του άρθρου 9 παρ. 3 του Ν. 1428/1984, όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του Ν. 2115/1993, η οποία, σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 1 του Ν. 2115/1993, εφαρμόζεται επί όλων των λατομείων βιομηχανικών ορυκτών. Καθ' όσον, τέλος, αφορά τη λειτουργία λατομείων σχιστολιθικών πλακών σε δάσος ή δασική έκταση, αυτή είναι επιτρεπτή μόνον ύστερα από την ειδική έγκριση, που προβλέπει το άρθρο 57 του Ν. 998/1979 (ΦΕΚ 289 Α'), η έκδοση της οποίας προβλέπεται, άλλωστε, κατά τα ανωτέρω, και στη νομοθεσία περί λατομείων (άρθρα 21 παρ. 2 του Ν. 2115/1993 και 9 παρ. 3 του Ν. 1428/1984, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 9 του Ν. 2115/1993), και η οποία πρέπει, κατά το νόμο, να εκδίδεται μετά την έκδοση της απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων και πριν την έκδοση της άδειας εκμετάλλευσης της έκτασης, για την οποία πρόκειται (ΣΤΕ 4607/2011).

12. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Με την 42450/4715/31.5.2010 αίτησή του ο παρεμβαίνων υπέβαλε στη Διεύθυνση ΠΕ.ΧΩ. της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος την από Απριλίου 2010 Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για την εκμετάλλευση λατομείου σχιστολιθικών πλακών στη θέση «Πατερόλακκα» του Δήμου Παρνασσού, ήδη, κατά τα ανωτέρω, Δήμου Δελφών, σε δημόσια δασική έκταση, εμβαδού επιφάνειας 44.197 τ.μ.. Στη μελέτη αναφέρεται ότι ο χώρος του προτεινόμενου έργου είναι μακριά από κατοικημένες περιοχές, καλύπτεται από χαμηλή θαμνώδη και αραιά δενδρώδη βλάστηση, δεν έχει οπτική επαφή με κανέναν οικισμό, δεν βρίσκεται πλησίον καλλιεργήσιμων εκτάσεων ούτε πλησίον περιοχών αρχαιολογικού ενδιαφέροντος ή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, δεν παρεμποδίζει άλλες δραστηριότητες, που αναπτύσσεται στην περιοχή και δεν προκαλεί ακουστική όχληση, καθώς η εκμετάλλευση προβλέπεται να γίνει χωρίς τη

χρήση εκρηκτικών υλών. Επίσης, σύμφωνα με τη μελέτη, στην περιοχή «δεν ασκείται προστατευτική δράση επί λεκανών απορροής, ενώ στην ευρύτερη περιοχή του λατομικού χώρου και πέριξ αυτού σε ακτίνα ενός χιλιομέτρου υπάρχουν αρκετά μικρά ρέματα περιοδικής ροής, όμως, οι λατομικές εργασίες ουδόλως θα επηρεάσουν την ευρύτερη περιοχή της λεκάνης των ρεμάτων, «καθώς καμία επιβάρυνση ή αλλοίωσή τους δεν θα συμβεί, ενώ ο ίδιος ο λατομικός χώρος δεν ασκεί κάποια ιδιαίτερη ευεργετική επίδραση επί των γύρω υδάτινων όγκων», στην περιοχή δε δεν υπάρχουν ρέματα συνεχούς ροής, ενώ τα ρέματα περιοδικής ροής «δεν μπορούν να θεωρηθούν σαν σημαντικά υδρολογικά στοιχεία, καθ' ότι μέχρι σήμερα δεν υπάρχουν εμπειριστατωμένα υδρολογικά στοιχεία ... λαμβανομένου υπόψη ότι η εξόρυξη θα γίνεται χωρίς τη χρήση εκρηκτικών υλών, δεν αναμένονται επιπτώσεις στα υδρολογικά στοιχεία της περιοχής ούτε και απαιτείται η λήψη ιδιαίτερων μέτρων ασφαλείας». Περαιτέρω, για την ανάπτυξη της εν λόγω δραστηριότητας, η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων προβλέπει την εκτέλεση χωματοουργικών εργασιών και εργασιών διαμόρφωσης χώρων, την κατασκευή μικρού οικίσκου 15 τ.μ. περίπου, που θα λειτουργεί ως αποθήκη και ως χώρος εξυπηρέτησης του προσωπικού και τη διάνοιξη λατομικού χωματοδρόμου 800 περίπου μέτρων, ενώ επισημαίνεται ότι η εξόρυξη των πλακών θα γίνεται με τη χρήση ερπυστριοφόρου εκσκαφέα πεπιεσμένου αέρα χωρίς τη χρήση εκρηκτικών υλών, το δε σχίσιμο των πλακών θα γίνεται με σφήνες και σφυριά, δεν θα γίνεται δε επιτόπου καμία επεξεργασία των πλακών, εκτός από τη μερική μορφοποίηση («γώνιασμα») με τα σφυριά και τις σφήνες, αλλά οι πλάκες θα φορτώνονται και θα απομακρύνονται από το λατομικό χώρο. Εξάλλου, η μελέτη προβλέπει την εκτέλεση εργασιών αποκατάστασης του χώρου. Με βάση την ως άνω μελέτη εκδόθηκε η πρώτη προσβαλλόμενη απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων. Για την έκδοση της απόφασης αυτής συνεκτιμήθηκαν, μεταξύ άλλων, α. το υπ' αριθ. 586/σχετ. 5952/08/31.8.2009 έγγραφο της Διεύθυνσης Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φωκίδας, στο οποίο αναφέρεται ότι η θέση του έργου βρίσκεται εκτός περιοχής χαρακτηρισμένης ως φυσικού κάλλους και εκτός περιοχής, στην οποία υφίστανται απαγορευτικοί λόγοι για την εν λόγω δραστηριότητα (στοιχείο 19. του προοιμίου), β. Η υπ' αριθ. 234/21.5.2009 γνωμοδότηση της Περιφερειακής Υπηρεσίας Τουρισμού Στερεάς Ελλάδας του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.), με την οποία παρέχεται σύμφωνη γνώμη για την επίμαχη δραστηριότητα, καθώς αυτή δεν θίγει τουριστικές εγκαταστάσεις, βρίσκεται μακριά από κατοικημένη περιοχή και δεν είναι ορατή από κύριους οδικούς άξονες (στοιχείο 13. του προοιμίου), γ. το υπ' αριθ. 1379/18.10.2010 έγγραφο της Διεύθυνσης Δασών Ν. Φωκίδας, με το οποίο διατυπώνεται η συμφωνία της υπηρεσίας αυτής με το 2368/7.10.2010 έγγραφο του Δασαρχείου Άμφισσας, κατά το μέρος, που σε αυτό αναφέρεται ότι δεν υπάρχουν περιοριστικοί λόγοι από την άποψη της δασικής νομοθεσίας για την

- ανάπτυξη της επίμαχης δραστηριότητας, δ. το υπ' αριθ. 2965/10.10.2010 έγγραφο του Δήμου Παρνασσού, με το οποίο διατυπώνονται αντιρρήσεις του Δήμου για το έργο με επίκληση λόγων που ανάγονται στην προοπτική τουριστικής αξιοποίησης της περιοχής, στην προστασία αρχαιολογικών ευρημάτων, στην έλλειψη της έγκρισης της Διεύθυνσης Δασών της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και στην εκτίμηση ότι το έργο θα έπρεπε να αντιμετωπισθεί ως λατομείο αδρανών υλικών. Ακολούθησε η έκδοση των υπόλοιπων προσβαλλόμενων πράξεων. Κατά όλων των πράξεων αυτών, μεταξύ άλλων και οι πρώτοι έξι από τους ήδη αιτούντες άσκησαν ενώπιον του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής την από 3.12.2012 διοικητική προσφυγή του άρθρου 8 του ν. 3200/1955. Η προσφυγή αυτή κατά το μέρος που στρεφόταν κατά της τέταρτης και πέμπτης από τις ήδη προσβαλλόμενες πράξεις απορρίφθηκε ρητά με την Α.Π. Δ10/Δ/Φ17.48/4655/23982πε/24.1.2013 απόφαση του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Εξάλλου, η προσφυγή αυτή κατά το μέρος που στρεφόταν κατά της πρώτης προσβαλλόμενης πράξης απορρίφθηκε με την συμπροσβαλλόμενη υπ' αριθ. 10008/25.2.2013 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής.
13. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις επιτρέπουν την εκτέλεση έργου που θα οδηγήσει σε υποβάθμιση της δασικής βλάστησης της περιοχής, ενώ δεν έχει προηγηθεί η έκδοση πράξης χαρακτηρισμού της έκτασης, σύμφωνα με το άρθρο 14 του ν. 998/1979, ειδικότερα προβάλλεται και η διακοπή της ενότητας του δάσους από τη διάνοιξη του δασικού χωματόδρομου, η οποία εγκρίθηκε με τη δεύτερη προσβαλλόμενη απόφαση.
14. Επειδή, με τις διατάξεις του άρθρου 24 του Συντάγματος που ορίζουν ότι «η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους» και ότι για τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος, φυσικού και πολιτιστικού, «το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα» (παρ. 1), το φυσικό περιβάλλον έχει αναχθεί σε αυτοτελώς προστατευόμενο αγαθό προκειμένου να εξασφαλισθεί, στα όρια της Χώρας, η διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας και η διαφύλαξη των φυσικών πόρων προς χάρη και των επομένων γενεών. Ο συντακτικός μάλιστα νομοθέτης δεν αρκέστηκε στη πρόβλεψη δυνατότητας να θεσπίζονται μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά επέβαλε στα όργανα του Κράτους που έχουν τη σχετική αρμοδιότητα να προβαίνουν σε θετικές ενέργειες για τη διαφύλαξη του προστατευόμενου αγαθού και, ειδικότερα, να λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα παρεμβαίνοντας στον αναγκαίο βαθμό και στην οικονομική ή άλλη ατομική ή συλλογική δραστηριότητα. Κατά τη λήψη δε των μέτρων αυτών πρέπει, κατά την έννοια των μνημονευμένων διατάξεων, ερμηνευόμενων ενόψει και των άρθρων 106 (παρ. 1) και 22 (παρ. 1) του Συντάγματος και σε αρμονία με αυτά, να λαμβάνονται υπόψη από μέρους της

νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας, και άλλοι παράγοντες, αναγόμενοι στο γενικότερο εθνικό συμφέρον, όπως είναι εκείνοι που σχετίζονται με τους σκοπούς της οικονομικής ανάπτυξης και της εξασφάλισης εργασίας στους πολίτες, σκοπούς για τους οποίους επίσης λαμβάνεται πρόνοια στο Σύνταγμα, στα μνημονευμένα άρθρα 106 (παρ. 1) και 22 (παρ. 1). Η στάθμιση, όμως, των παραγόντων αυτών πρέπει να συμπορεύεται προς την υποχρέωση της Πολιτείας να μεριμνά, για την προστασία του περιβάλλοντος κατά τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται βιώσιμη ανάπτυξη, δηλαδή ανάπτυξη που δεν οδηγεί σε εξάντληση των φυσικών πόρων και σε επιδείνωση των συνθηκών διαβιώσεως στους οικισμούς, καθώς επίσης να μεριμνά για την χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, προκειμένου να διασφαλισθούν, μεταξύ των άλλων, ισόρροπες συνθήκες διαβιώσεως των κατοίκων σε όλους τους οικισμούς της χώρας, που αποτελεί, επίσης, υποχρέωση του Κράτους. Για την τήρηση δε των συναπτομένων προς τις παραπάνω υποχρεώσεις του Κράτους κριτηρίων, κατά την άσκηση της συναφούς ρυθμιστικής αρμοδιότητας του Κράτους, επιβάλλεται σ' αυτό η λήψη μέτρων που συντελούν στην αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος προς τον σκοπό της βελτιώσεως της ποιότητας της ζωής, πάντως δε απαγορεύεται η λήψη μέτρων που επιφέρουν την επιδείνωσή του. Η τήρηση δε του συνταγματικού τούτου κριτηρίου, αναφορικά με την κατά ουσιαστική κρίση επιλογή της προς θέσπιση ρυθμίσεως, υπόκειται στον οριακό έλεγχο του δικαστού, ο οποίος σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, προκειμένου να κρίνει αν από εισαγόμενη νέα ρύθμιση υποβαθμίζεται ή όχι το περιβάλλον και οι συνθήκες διαβιώσεως, οφείλει να σταθμίσει τη συγκεκριμένη αυτή ρύθμιση αυτοτελώς και σε συνάρτηση προς το σύνολο του θεσπιζομένου νομοθετικού καθεστώτος (ΣτΕ 2636/2009 Ολ.).

15. Επειδή, από την Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε) του επίδικου έργου, το 814/17.3.2009 έγγραφο Δασαρχείου Άμφισσας, το 1379/18.10.2010 έγγραφο της Διεύθυνσης Δασών Ν. Φωκίδας, το υπ' αριθ. 2368/7.10.2010 έγγραφο του Δασαρχείου Άμφισσας, προκύπτει ότι η επίμαχη έκταση καλύπτεται από αραιή δασική βλάστηση, από δε την υπ' αριθ. 2/2011 γνωμοδότηση της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων προκύπτει ότι η θέση είναι «υποβαθμισμένος λόγω βοσκής αραιός πουρναρότοπος», ενώ στο υπ' αριθ. Δ10-Α/Φ1507/4212/717/1.3.2011 έγγραφο της Διεύθυνσης Λατομείων, Μαρμάρων και αδρανών Υλικών του ΥΠΕΚΑ αναφέρεται ότι από την άποψη αξιοποίησης του ορυκτού πλούτου της χώρας, η εκμετάλλευση του επίδικου λατομικού χώρου, θεωρείται ιδιαίτερως συμφέρουσα για την τοπική και την εθνική οικονομία. Εξάλλου, στο ως άνω υπ' αριθ. 1379/18.10.2010 έγγραφο της Διεύθυνσης Δασών Ν. Φωκίδας, καθώς και στο υπ' αριθ. 2368/7.10.2010 έγγραφο του Δασαρχείου Άμφισσας, αναφέρεται ότι δεν συντρέχουν περιοριστικοί από την άποψη της δασικής νομοθεσίας λόγοι για την ανάπτυξη του έργου, ενώ στην παρ. 32 της ενότητας δ1 της απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων ορίζεται ότι η οποιαδήποτε φθορά

δασικής βλάστησης θα περιοριστεί στην ελάχιστη δυνατή. Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι, εν προκειμένω, λαμβάνεται μέριμνα για την όσο το δυνατό μικρότερη απώλεια δασικού πλούτου, (πρβλ. ΣτΕ 2312/2012, 4580/2011, 2624/2010, 2763/2006), στην επίμαχη έκταση η οποία, κατά τα προαναφερθέντα, καλύπτεται χαμηλή θαμνώδη και αραιά δενδρώδη βλάστηση, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η επίδικη λατομική εκμετάλλευση, ενώ δεν ήταν απαραίτητο να έχει εκδοθεί ως προς τη μορφή της επίμαχης έκτασης από την άποψη της δασικής νομοθεσίας πράξη χαρακτηρισμού του άρθρου 14 του ν. 998/1979, διότι, όπως έχει κριθεί (ΣτΕ 4596/2011, **3297/2007**, **2763/2006** 7μελούς), ακόμη και η ενδεχόμενη χορήγηση της ανωτέρω άδειας επέμβασης στην εν λόγω δασική έκταση προκειμένου να ασκηθεί από την αιτούσα εταιρεία λατομική δραστηριότητα δεν συνεπάγεται μεταβολή του νομικού χαρακτήρα της έκτασης αυτής, αλλά μόνον προσωρινή δυνατότητα επέμβασης για την άσκηση της συγκεκριμένης αυτής δραστηριότητας, με την υποχρέωση αποκατάστασης του δασικού της χαρακτήρα μετά την παύση λειτουργίας του λατομείου. Τέλος, η διάνοιξη της δασικής οδού, η οποία είναι απαραίτητη για την πρόσβαση στην επίδικη λατομική περιοχή, εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. 664/90757/10.5.2012 απόφαση της Γενικής Γραμματέως Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας «έγκριση μελέτης δασικής οδοποιίας και φυτοτεχνικής αποκατάστασης για την πρόσβαση και εξυπηρέτηση λατομικής εκμετάλλευσης σχιστολιθικών πλακών στη θέση «Πατερόλακκα» Δ.Δ. Πολυδρόσου Δήμου Δελφών (πρώην Δήμου Παρνασσού) Ν. Φωκίδας», η οποία νομίμως εκδόθηκε σύμφωνα και με τις αναφερόμενες, στο προοίμιό της, διατάξεις των άρθρων 45 και 48 του ν. 998/1979, δεν προβάλλεται δε συγκεκριμένη πλημμέλεια κατά της τελευταίας αυτής αποφάσεως. Συνεπώς, ο ως άνω προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

16. Επειδή, στη συνέχεια, προβάλλεται α) ότι οι προβαλλόμενες πράξεις θα υποβαθμίσουν το παρακείμενο καταφύγιο άγριας ζωής «Καπένιτσας - Βερζιανό - Αμφίκλεια» λόγω της διάχυσης σκόνης και την καταστροφής δασικής βλάστησης και β) ότι με το επίμαχο έργο θα υποβαθμιστεί το τοπίο, κατά παράβαση των διατάξεων της Ευρωπαϊκής Σύμβασης του Τοπίου.
17. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει ότι το επίδικο έργο έχει άμεσες ή έμμεσες συγκεκριμένες δυσμενείς επιπτώσεις στη διαβίωση των αγρίων ζώων εντός του ως άνω καταφυγίου. Περαιτέρω, σύμφωνα και με τα διαλαμβανόμενα στη σκέψη 10, στο υπ' αριθ. 586/σχετ. 5952/08/31.8.2009 έγγραφο της Διεύθυνσης Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φωκίδας, που μνημονεύεται στο στοιχείο 19 του προοιμίου της πρώτης προσβαλλόμενης πράξης, βεβαιώνεται ότι η θέση του έργου βρίσκεται εκτός περιοχής χαρακτηρισμένης ως φυσικού κάλλους και εκτός περιοχής, στην οποία υφίστανται απαγορευτικοί λόγοι για την εν λόγω δραστηριότητα. Εξ άλλου, από το περιεχόμενο της ΜΠΕ προκύπτει ότι επιδιώχθηκε η επιλογή

θέσης, με κριτήριο τις μικρότερες δυνατές συνέπειες στο περιβάλλον της περιοχής, ενώ οι εργασίες αποκατάστασης που περιγράφονται στη ΜΠΕ αποσκοπούν ακριβώς στην επαναφορά του χώρου σε κάποια φυσική ισορροπία που να ταιριάζει στα χαρακτηριστικά της περιοχής. Σε κάθε περίπτωση, το υπ' αριθ. 178/27.3.2013 έγγραφο του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού, το οποίο προσκομίζουν οι αιτούντες με το από 25.4.2013 υπόμνημά τους, στο οποίο αναφέρεται ότι η συγκεκριμένη εγκατάσταση θα προκαλέσει αλλοίωση των χαρακτηριστικών του τοπίου δεν εκδόθηκε στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας, που οδήγησε στην έκδοση των προσβαλλόμενων πράξεων, όπως η μνημονευόμενη στο υπό στοιχ. στοιχείο 13. του προοιμίου της πρώτης προσβαλλομένης, υπ' αριθ. 234/21.5.2009 γνωμοδότηση της Περιφερειακής Υπηρεσίας Τουρισμού Στερεάς Ελλάδας του Ε.Ο.Τ., με την οποία παρέχεται σύμφωνη γνώμη για την άσκηση της επίμαχης δραστηριότητας, καθώς αυτή δεν θίγει τουριστικές εγκαταστάσεις, βρίσκεται μακριά από κατοικημένη περιοχή και δεν είναι ορατή από κύριους οδικούς άξονες, αλλά εκ των υστέρων μετά δε την έκδοση των δύο πρώτων προσβαλλόμενων πράξεων και συνεπώς, δεν μπορεί να κλονίσει τη νομιμότητα των προσβαλλόμενων πράξεων. Ενόψει των ανωτέρω, ο σχετικός λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

18. Επειδή, περαιτέρω προβάλλεται, ότι το έργο εμπίπτει στην Περιφερειακή Ζώνη Γ. του υπό εκπόνηση π.δ/τος, με τίτλο «Χαρακτηρισμός της χερσαίας περιοχής του όρους Παρνασσού ως Εθνικού Πάρκου καθορισμός ζωνών προστασίας αυτού, χρήσεων, όρων και περιορισμών», στην οποία, πάντως, σύμφωνα, με όσα αναφέρονται στην αίτηση, επιτρέπεται «η εγκατάσταση και λειτουργία λατομείων εξόρυξης παραδοσιακών λατομικών προϊόντων αποκλειστικά για τοπική χρήση με την προϋπόθεση ότι τεκμηριώνεται η λειτουργία αυτών για κάλυψη τοπικών αναγκών και μόνον, μετά από περιβαλλοντική αδειοδότηση...», για την έκδοση δε των προσβαλλόμενων δεν ελήφθησαν υπόψη τα σχέδια και οι μελέτες του υπό εκπόνηση π.δ/τος.
19. Επειδή, η προσβαλλόμενη υπ' αριθ. 1107/221/17.2.2011 απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, είχε ήδη εκδοθεί κατά το χρόνο που το ως άνω σχέδιο διατάγματος τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση (4.5.2012) και κατά δε την έκδοσή της τηρήθηκε το ισχύον νομοθετικό καθεστώς. Από το περιεχόμενο του σχεδίου π.δ/τος, όπως αυτό αποτυπώνεται και στην αίτηση ακυρώσεως, προκύπτει ότι δεν αποκλείεται, υπό προϋποθέσεις, η ανάπτυξη λατομικής δραστηριότητας στην περιοχή του έργου. Εξάλλου, στο 4484/12.7.2012 έγγραφο της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού, το οποίο μνημονεύεται στο σημείο 41. του προοιμίου της 3128/215031/16.10.2012 απόφασης της Γενικής Γραμματέως Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας για την έγκριση απευθείας εκμίσθωσης δημόσιας δασικής έκτασης εμβαδού 44.197 τ.μ. για την εκμετάλλευση του ως άνω λατομείου, αναφέρεται μεν ότι η περιοχή βρίσκεται εντός της χωρικής έκτασης του

- σχεδίου του προεδρικού διατάγματος το οποίο δεν έχει εισέτι εκδοθεί, για τον χαρακτηρισμό του Παρνασσού ως Εθνικού Πάρκου, ταυτόχρονα, όμως, βεβαιώνεται ότι εξακολουθούν να ισχύουν όσα αναφέρονται στο, μνημονευόμενο στη σκέψη 12, υπ' αριθ. 586/σχετ. 5952/08/31.8.2009 έγγραφο της ίδιας αυτής υπηρεσίας. Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι κατά την έκδοση της πέμπτης προσβαλλόμενης πράξης, από την υπηρεσία που γνωμοδότησε θετικά και για την έκδοση της απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, συνεκτιμήθηκε και το υπό εκπόνηση σχέδιο π.δ/τος. Ενόψει αυτών, και ο εξεταζόμενος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.
20. Επειδή, οι προβαλλόμενοι ισχυρισμοί κατά τους οποίους οι προσβαλλόμενες αποφάσεις επιτρέπουν δραστηριότητα που θα επηρεάσει αρνητικά την κτηνοτροφία και την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, είναι ομοίως απορριπτέοι ως αβάσιμοι. Τούτο δε διότι, η αδειοδότηση του επίδικου έργου, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες γνωμοδοτήσεις των αρμοδίων υπηρεσιών, δεν επάγεται δυσανάλογες και μη αναστρέψιμες επιπτώσεις στο φυσικό, οικιστικό και πολιτιστικό περιβάλλον της περιβάλλον της περιοχής. Εξ άλλου σε σχέση με το ζήτημα των επιπτώσεων στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, η πρώτη προσβαλλόμενη πράξη εκδόθηκε, αφού ελήφθη υπόψη και η 234/21.5.2009 θετική γνωμοδότηση της Περιφερειακής Υπηρεσίας Τουρισμού Στερεάς Ελλάδας του Ε.Ο.Τ. Ενόψει τούτου, τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι αβάσιμα.
  21. Επειδή, περαιτέρω, προβάλλεται ότι στη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων δεν εξετάστηκαν εναλλακτικές λύσεις ως προς ιδίως ως προς τη θέση του έργου και ως προς τη δυνατότητα επιλογής μη δασικής έκτασης, ενώ δεν προκύπτει η εξέταση της μηδενικής λύσης.
  22. Επειδή στο άρθρο 12 παρ. 1 του ν. 2837/2000 'Ρύθμιση θεμάτων Ανταγωνισμού Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας, Τουρισμού και άλλες διατάξεις" (Α' 178) ορίζεται ότι: "Ο χώρος στον οποίο εντοπίζεται κοιτάσμα μεταλλευτικών, βιομηχανικών ορυκτών και μαρμάρων θεωρείται εκ του νόμου χωροθετημένο μεταλλείο ή λατομείο αντίστοιχα". Στη δε διάταξη του άρθρου 4 παρ. 6στ του ν. 1650/1986 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3010/2001, ορίζεται ότι δεν απαιτείται προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση στις περιοχές όπου εντοπίζονται κοιτάσματα βιομηχανικών ορυκτών.
  23. Επειδή, από το περιεχόμενο της ΜΠΕ του επίδικου έργου και τις γνωμοδοτήσεις των αρμόδιων υπηρεσιών, προκύπτει ότι η επιλογή της θέσης του έγινε με γνώμονα τις μικρότερες δυνατές συνέπειες στο περιβάλλον, λαμβανομένου υπόψη και του χαρακτήρα της περιοχής ως δασικής έκτασης με αραιή και υποβαθμισμένη δασική βλάστηση, ενώ η εκμετάλλευση θα γίνει χωρίς εκρηκτικές ύλες, αλλά με σφήνες και σφυριά, ενώ κατά την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων εκτιμήθηκαν οι απαιτήσεις προστασίας του

- περιβάλλοντος και όχι μόνο το γεγονός του εντοπισμού αξιοποιήσιμων σχιστολιθικών πλακών (πρβλ. ΣτΕ 4891/2013, 739/2011, 4491/2009, 2059/2007, 998/2005 Ολομ.). Κατά συνέπεια, η μη εξέταση εναλλακτικών λύσεων, καθώς και αυτής της μηδενικής δεν κλονίζει, εν προκειμένω, τη νομιμότητα της προσβαλλόμενης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.
24. Επειδή, τέλος, προβάλλεται ότι η πρώτη προσβαλλόμενη πράξη επιτρέπει την εκτέλεση έργου, χωρίς να έχει προηγηθεί οριοθέτηση των ρεμάτων που διατρέχουν το χώρο και κυρίως του ρέματος «Βουλγαρόρεμα».
25. Επειδή, η εκτέλεση τεχνικών έργων πλησίον ρέματος επιτρέπεται μόνο εφόσον διασφαλίζεται η ανεμπόδιστη εκτέλεση της φυσικής λειτουργίας του, ο δε καθορισμός οριογραμμών ρέματος αποτελεί προϋπόθεση για την έκδοση των πράξεων χωροθέτησης και έγκρισης περιβαλλοντικών όρων έργου ή δραστηριότητας που βρίσκεται πλησίον ρέματος (ά ΣτΕ 463/2010 Ολομ., 2752/2013 7μ., 4580/2011, 4491/2009 κ.α.). Ως προς το ζήτημα ρέματος πλησίον της θέσης του επίμαχου έργου, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Ο ήδη παρεμβαίνων με την 86790/8748/29.10.2008 αίτησή του προς την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ζήτησε τη μίσθωση δημόσιας δασικής έκτασης 48.546 m² με σκοπό τη χορήγηση σε αυτόν άδειας εκμετάλλευσης λατομείου σχιστολιθικών πλακών στη θέση «Πατερόλακκα» του Δημοτικού Διαμερίσματος Πολυδρόσου του Δήμου Παρνασσού και ήδη Δήμου Δελφών. Σχετικά με την αίτηση αυτή εκδόθηκε το 4173/2.12.2008 έγγραφο της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φωκίδας, με το οποίο ζητήθηκε η υποβολή νέων τοπογραφικών, καθώς κρίθηκαν, μεταξύ άλλων τα εξής: «... η λατομική γραμμή ... στο νοτιοδυτικό τμήμα της αιτούμενης έκτασης να απομακρυνθεί από την κοίτη του ρέματος (η τωρινή απόσταση είναι 30 - 40μ.). Τα όρια του λατομείου να απέχουν τουλάχιστον 50 μ. από την κοίτη του ρέματος ... δεν επιτρέπεται η κοίτη του ρέματος να χρησιμοποιείται ως δρόμος. Επίσης, η πρόσβαση δεν επιτρέπεται να εμποδίζει τη συνεχή ροή υδατορεμάτων και θα πρέπει να εξασφαλίζει την ομαλή και ασφαλή κυκλοφορία των οχημάτων...». Ύστερα, από το ως άνω έγγραφο ο παρεμβαίνων επανυπέβαλε τοπογραφικά διαγράμματα, στα οποία ο λατομικός χώρος περιορίστηκε σε έκταση 44.197 τ.μ. (5111/384/26.1.2009 έγγραφο του Τμήματος Διοικητικού - Οικονομικού της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης Ν. Φωκίδας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, σε συνδυασμό με την από 16.1.2009 αίτηση του ανωτέρω). Ύστερα από την ως άνω επανυποβολή στοιχείων η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φωκίδας, με το 705/3.4.2009 έγγραφό της δεν διατύπωσε αντιρρήσεις για το επίμαχο έργο. Επίσης, όπως εκτίθεται στο ιστορικό, στη ΜΠΕ γίνεται αναφορά σε ρέματα περιοδικής ροής πλησίον της θέσης του έργου, τα οποία εκτιμάται ότι δεν θα επηρεαστούν από την όλη δραστηριότητα, ενώ και στο από Απριλίου 2010 τοπογραφικό διάγραμμα αποτυπώνεται πλησίον της λατομικής έκτασης, ρέμα περιοδικής ροής, που

φέρεται να ονομάζεται «Βουλγαρόρεμα». Εξάλλου, στο από 10.5.2013 έγγραφο της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Περιφερειακής Ενότητας Φωκίδας, το οποίο εκδόθηκε προς απάντηση σε αίτηση του Δήμου Δελφών, το «Βουλγαρόρεμα» χαρακτηρίζεται ως «χειμάρρος», που δεν είναι καταγεγραμμένος στην 1523π.ε./26.1.1987 απόφαση Νομάρχη, που καθόριζε την πεδινή και ορεινή κοίτη των ποταμών και χειμάρρων του Ν. Φωκίδας, ενώ, ύστερα από αυτοψία διαπιστώθηκε ότι είναι «διαλειπούσης ροής», στο αυτό έγγραφο αναφέρεται ότι δεν προκύπτει οριοθέτηση για τον χειμάρρο αυτό ούτε έχουν εκτελεστεί έργα διευθέτησης. Στη δε υπ' αριθ. 10008/25.2.2013 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, αναφέρεται ότι από την περιοχή του λατομείου δεν διέρχεται κανένα ρέμα και ότι ο δρόμος πρόσβασης στο λατομείο απέχει πλέον των 70μ. από τη βαθιά γραμμή του πλησιέστερου ρέματος Έχει, επομένως, συνεκτιμηθεί η ύπαρξη ρεμάτων περιοδικής ροής πλησίον της θέσης του έργου, αλλά, σε κάθε περίπτωση, εκτός του λατομικού χώρου, ενώ έχει εκτιμηθεί από τη ΜΠΕ ότι οι λατομικές εργασίες δεν θα επηρεάσουν την όποια ροή των ρεμάτων αυτών. Τέλος, στην ενότητα δ1. η παρ. 7., της πρώτης προσβαλλόμενης πράξης υπάρχει όρος: «να μην αποτίθενται υλικά σε ρέματα, χειμάρρους ... εκτός των ορίων του λατομικού χώρου». Κατά συνέπεια και το τελευταίος αυτός, παραδεκτώς προβαλλόμενος, λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

26. Επειδή, υπό τα ανωτέρω δεδομένα, η κρινόμενη αίτηση είναι απορριπτέα, στο σύνολό της, ως προς τις δύο προτασόμενες στο δικόγραφο πράξεις, πρέπει δε, ως προς τις επόμενες τρεις, να παραπεμφθεί στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Λάρισας.